

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Maj.)

Efter at de endelige Tærskningsresultater fra alle Egne nu ere indkomne, stadfæstes, endog stærkere, end det var ventet, at Høsten 1894, der til sin Tid vakte saa store Forventninger, og som bragte saa mange Læs i Hus og i Stak, har beredet mange og alvorlige Skuffelser. Baade Hveden og Rugen, der fyldte saa stærkt, have givet betydelig mindre end almindelig, Rugen endog $1\frac{1}{2}$ Fold mindre, det 6rd. Byg $\frac{1}{2}$ Fold mindre og det 2rd. Byg

Tabel I.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1884	14,3	10,2	10,6	10,7	12,3
1885	17,2	11,7	11,6	12,1	13,8
1886	15,6	11,7	12,4	12,4	14,2
1887	18,9	12,3	12,5	11,8	14,2
1888	10,2	10,5	11,7	12,1	14,3
1889	14,8	12,6	10,6	11,2	11,8
1890	13,9	11,2	13,1	13,1	16,0
1891	15,7	12,9	12,8	12,9	13,1
1892	17,5	13,4	14,1	14,5	16,6
1893	15,3	12,5	10,6	10,8	10,6
Gjennemsnit...	15,3	11,9	12,0	12,2	13,7
1894	14,6	10,4	12,0	11,8	15,0

naaede kun Middel. Derimod har Havren, som ventet, vist sig meget god, over 1 Fold højere end sædvanlig.

I foranstaaende Tabel findes Gjennemsnittet af alle de modtagne Beretninger sammenlignet med de foregaaende 10 Aar, og det ses deraf, at Rugen ikke har givet saa ringe et Foldudbytte i noget af disse, som i Aaret 1894 med Undtagelse af 1884, og at Hveden kun har været simplere i 1884, 88 og 90.

Lader man alle 5 Kornsorter veje ens og deraf søger Middeltallet for hvert Aar, faaes følgende Liste:

1884 gav 11,62 Fold	1890 gav 13,46 Fold
1885 — 13,28 —	1891 — 13,48 —
1886 — 13,26 —	1892 — 15,07 —
1887 — 13,94 —	1893 — 11,96 — og
1888 — 11,74 —	1894 — 12,80 —
1889 — 12,20 —	

Medens Gjennemsnitsfoldet af Aarene 1884—93 ifølge denne Beregningsmaade bliver 13,0, er det for 1894 kun 12,8, altsaa for saa vidt endog lavere end et Middelaar; men ses der hen til, at Hveden kun dækker 3 pCt. af det besaaede Areal og Rugen 21 pCt., ialt 24 pCt., medens derimod Bygget og Havren tilsammen dække 53 pCt., nemlig henholdsvis 22 og 31, saa vil det udtærskede Kvantum Tønder af Høsten 1894 stille sig som sædvanlig, nemlig 13,0 Fold som Gjennemsnit af de foregaaende 10 Aar, og i et Aar som det forløbne, i hvilket Priserne paa Vintersæden snarere have været lavere end højere end paa Vaarsæden, vil den sidstnævnte Beregningsmaade formentlig være den korrekteste.

Kornvægten pr. Td. har for alle Kornarters Vedkommende været lavere end Gjennemsnittet, for Rugens endog over 3 Pd. holl. mindre, for Hvedens over $1\frac{1}{2}$ og for Vaarsædens 1 à $1\frac{1}{2}$ Pd. holl., saaledes som det ses af nedenstaaende Tabel.

Tabel II.

Aaret.	Hvede.	Rug.	2-rd. Byg.	6-rd. Byg.	Havre.
1884	130,1	122,5	112,9	106,0	80,8
1885	128,7	121,0	111,4	103,7	79,7
1886	132,3	122,7	113,7	105,9	81,3
1887	132,5	123,6	114,6	107,2	83,0
1888	123,3	119,9	110,2	104,6	78,5
1889	130,4	123,8	113,4	106,6	79,8
1890	126,0	119,0	111,8	104,1	80,3
1891	124,6	115,9	109,4	104,5	79,1
1892	129,1	122,3	112,7	107,5	82,5
1893	130,4	124,9	113,4	107,0	80,7
Gjennemsnit...	128,7	122,0	112,3	105,7	81,0
1894	127,0	118,7	110,7	103,8	78,0

Ses dernæst hen til Foldudbyttet og Kornvægten i de enkelte Egne, som findes anførte i Tabel III sammenlignet med Gjennemsnittet af de foregaaende 14 Aar, da viser det sig, at det særlig er de egentlige Hvedeegne, saasom Falster, Lolland og Langeland, der have haft en meget ringe Hvedehøst, hvorimod den baade paa Sjælland og særlig i Jylland var bedre end almindelig, at Rughøsten var simple end sædvanlig i alle Egne om end fortrinsvis paa Falster og Sjælland, og at den bedre Havrehøst fortrinsvis kom Sjælland, Langeland og Jyllands lettere Jorder tilgode. Denne Ulighed mellem de enkelte Egne viste sig undertiden endnu større mellem enkelte tildels lige gode Gaarde i samme Egn. Saaledes meddeles fra Møen at 4 Ejendomme med et besaaet Areal af omtrent 700 Tdr. Land, der pleje i Gjennemsnit at give 15 Fold, iaar kun gav 13,27 Fold, og at for de 4 Ejendomme vare Gjennemsnitfoldene henholdsvis 14,41 — 14,31 — 11,95 og 8,53 Fold.

Da Høsten fyldte stærkt, har Tærskningsarbejdet været meget omfattende og trak mange Steder ud lige til

Tab. III. Gjennomsnit af Foldene (Tdr. pr. Td. Land) og af Kornets Vægt (holl.) for Aaret 1894, sammenlignet med 1880—1893.

	Hvede.		Rug.		2-rd. Byg.		6-rd. Byg.		Havre.												
	1894.	1880—93.	1894.	1880—93.	1894.	1880—93.	1894.	1880—93.	1894.	1880—93.											
Siælland ¹⁾	15,3	128,7	14,2	138,4	11,0	121,1	12,4	131,5	13,1	112,1	12,6	113,0	12,5	105,7	13,0	108,2	16,0	82,3	14,3	82,2	
Falster.....	13,5	129,0	16,0	128,7	9,0	120,0	12,4	120,6	14,0	112,0	13,0	112,0	"	"	"	112,0	17,0	81,0	16,2	81,3	
Lolland.....	12,0	128,0	14,0	129,0	10,5	121,5	11,5	122,2	11,0	113,0	11,5	113,5	"	"	15,3	107,1	14,8	84,0	13,8	71,4	
Langeland...	12,0	125,5	16,7	128,6	12,0	123,0	13,0	122,2	12,0	112,5	13,4	113,7	"	"	13,4	110,8	18,5	79,0	15,7	74,1	
Fyn.....	14,0	124,8	14,5	127,3	10,9	118,8	12,0	121,0	12,0	110,3	12,2	113,5	10,5	104,0	12,1	107,7	15,1	76,1	13,9	78,5	
Jylland:																					
a) gode jor-																					
der ²⁾	17,7	125,8	13,5	126,5	11,2	117,2	12,8	119,7	12,5	109,2	12,6	110,9	14,0	105,5	13,6	104,4	16,3	80,2	15,0	80,5	
b) middel-																					
gode jor-	13,0	124,1	12,4	127,1	9,2	114,4	10,2	119,3	10,2	109,0	9,9	110,2	10,7	98,3	10,2	101,1	12,8	79,4	11,4	78,4	
der ³⁾																					
c) simple																					
Jorder ⁴⁾ .	"	"	8,0	126,0	7,5	115,3	7,6	119,2	8,7	106,5	7,8	107,0	9,8	100,7	8,0	99,5	11,0	73,7	9,4	75,3	
I gjennomsnit	13,9	126,6	13,7	127,7	10,1	119,0	11,5	120,7	11,9	110,5	11,7	111,7	11,5	102,8	12,2	105,5	15,2	79,5	13,7	77,7	

1) Med Samsø, Møen og Bornholm.
 2) Østkysten af Halvøen op til Randers samt Thy og Mors.
 3) Den lille jyske Halvø, Jyllands Østkyst Nord for Randers samt Viborg og Struer-Lemvigegnen.
 4) Hammerum Herred og Vestkysten.

Foraaret, uagtet de øvrige Vinterarbejder kun lagde lidt Beslag paa Arbejdskraften, efter at vi vare komne ind i det nye Aar. Indtil da optog derimod Markarbejderne Tiden, og Pløjningen kunde fortsættes til Nyaar. Det lange vedholdende Slædeføre fra sidste Halvdel af Januar til over Midten af Marts begunstigede Skov- og Iskjørsel o. lg., men hindrede derimod Gjødnings- og Jordkjørsel, ligesom de fleste andre Markarbejder. Det var først i sidste Halvdel af Marts, at der kunde tages fat paa Grøftegravning, Dræning, Hegnsætning o. lg., ligesom ogsaa paa Grønjordspøjningen, hvor denne ikke var udført i Efteraaret. En meget stor Mængde Arbejde er imidlertid i den forløbne Vinter medgaaet til Snekastning, og i ikke faa af Beretningerne klages der i saa Henseende stærkt over det forøgede Arbejde, som der efter den nye Snekastningslov bliver paalagt Gaardene.

Vintersæden, hvoraf en Del paa Grund af den sildige Høst blev saaet temmelig sent, kom dog i det milde Efteraar ret godt til Kræfter inden Vinterens Komme i Januar Maaned. Da kom, inden Frosten endnu rigtig havde fæstnet Jorden, et ret betydeligt Snelag, der ofte føg en Del sammen og samledes op i tykke Lag og dækkede Jorden i et Par Maaneder. Vel indtraf enkelte Tøvejr-dage, men de havde kun til Følge, at Sneen sintrede mere sammen, fæstnedes og lukkedes til Skade for den underliggende Vintersæd paa den mangelfuld frosne Jord. Ved Regnen efter Midten af Marts gik Sneen bort, og strax ved Bortsmeltningen tegnede endnu Vintersædsmarkerne ret godt, men snart viste det sig, at ikke faa Planter gik bort, saa Markerne i det Hele taget tyndedes, men navnlig optraadte Sneskimlen med en Styrke, som sjælden er set. Den synes navnlig at have spændt sig hen over de tykkere Snedriver og viste sig ved Sneens Bortsmeltning som et fintraadet Spindelvæv over de grønne Planter, der derefter i Løbet af nogle faa Dage bleve helt ødelagte, rimeligvis af det fra Svamptraadene i Planterne indtrædende Mycelium. Overalt hvor man ved Snekastning forstyrrede

dette Svampnæt itide og brød Sneskorpen, bevaredes Vintersæden, men dette skete de færreste Steder, og langs Hegn og Volde, langs Skove og Haver, i Lavninger og Skraaninger, ja selv i enhver Agerren, hvor Sneen havde kunnet samle sig, gik Rugen paa de fleste og Hveden paa mange Marker bort. Man haabede endnu i Begyndelsen af April paa Bedring, navnlig da der faldt en Del Regn, men alt som man rykkede frem gjennem April blev Skaden mere og mere uigjendrivelig, og mange Pletter, Strimler eller Stykker maatte ompløjes, særlig af Rugen. Dette var især Tilfældet i Jylland, hvorfra det endog meldes, at paa flere Steder $\frac{1}{3}$, enkelte Steder indtil Halvdelen af Rugmarkerne maatte ompløjes, og den øvrige Rug stod tyndt. Tørken i April og første Del af Maj hæmmede den yderligere, og da den efter Midten af Maj skred igjennem, var den paa de fleste Marker baade kort og tynd, og vil, om den end bedres, dog ikke kunne ophjælpes af den senere faldne Regn. Hveden, der ogsaa har taget en Del Skade, staar forholdsvis bedre, mindre tynd og med mindre Pletter til Ompløjning, ligesom den ogsaa vil kunne drage mere Nytte af det senere gunstigere Vejr, men ogsaa dens Stand er for Tiden kun middelmaadig.

I Modsætning hertil kom Kløvermarkerne meget heldig gjennem Vinter og Foraar. Vel meldes fra enkelte Steder, at det italienske Rajgræs skal have taget Skade i Vinter, men de øvrige Græsser og særlig Kløveren staar fortrinlig. Og dette gjælder ikke blot om 1ste Aars Kløver, der stod tæt fra ifjor Sommer, men ogsaa om 2det Aars Kløver, der er mest udsat for at tage Skade om Vinteren. Vel varede det en Tid til ind i sidste Halvdel af April, inden der ret begyndte at komme Liv i Kløvermarkerne, men da de endelig kom i Fart ved det milde Vejr sidst i April, skød de rask og tæt frem, og naaede en rettidig Udvikling til Udslag midt i Maj, og for Slaakløverens Vedkommende ses nu saa tætte, fyldige og frodige Marker, som man kun meget sjælden har set saa gode, end sige bedre.

Vaararbejderne kunde først sent begynde iaar; Vejret var for koldt, og Regnen sidst i Marts havde gjort Jorden for ovenvaad, mens den i Bunden ikke var særlig fugtig. Kun faa Steder dristede man sig paa Jorden før en Ugestid ind i April, og det var først efter Paaskedagene, at man almindelig turde tage fat, altsaa først efter Midten af April, et Par Uger senere end almindelig. Paa lerede Jorder søgte man hist og her at underharve eller overlæbe Jorden inden Paaskedagene, og dette lønnede sig iaar i høj Grad, thi den stærke Tørring med østlig Vind i Paaskeugen lagde ellers ofte en Skorpe over Jorden, som ved den senere Bearbejdning, hvor omhyggelig den end var, kun kunde give knoldet og klumpet Jord. Hvor Jorden ikke er leret, faldt den derimod udmærket, da Vaararbejdet almindelig tog fat efter Paaske, og fremmedes let og hurtig gjennem den sidste Halvdel af Maanedens, der bragte mildt men tørt Vejr.

Meldtes der end enkeltvis at være saaet Ærter og Staldfoder i Maanedens første Dage, og naaede end de fremmeligste Gaarde i Landets Maltbygegne at faa enkelte Bygmarker tilsaaede før Paaske, saa faldt dog ellers hele Vaarsædlægningen paa Øerne og i det frugtbare Østjylland først i Maanedens sidste Halvdel og i det nordlige og vestlige Jylland væsentlig ikke før i første Halvdel af Maj; men midt i Maj var man færdig de fleste Steder ogsaa med Kartofflerne og Runkelroerne og kun Turnips, Boghvede o. l. stod tilbage. Sæden, navnlig den radsaaede, spirede godt og hurtig paa alle velbearbejdede Marker og tog et rask Skud i det milde tildels varme Vejr i 2den Uge af Maj; men Tørken, der med Undtagelse af enkelte Smaabyger havde raadet siden Begyndelsen af April og som vanskeliggjorde Spiringen paa de stærke, noget knoldede Jorder, begyndte nu ogsaa at sætte sit Mærke paa de fremspirede Vaarsædsmarker, da der efter Midten af Maj faldt en rigelig, jævn Regn over hele Landet, som nu, ledsaget af mildt Vejr, lader alle de unge Marker udfolde sig særdeles frodig. Desværre myldrer ogsaa Ukru-

det frem i stor Mængde, dels begrundet i den rige Udsæd af vel modnet Ukrudsfrø fra 1893, dels i at Kulden i første Halvdel af April hindrede dets Spiring og Fremvæxt, saa der ikke blev ret meget ødelagt ved Vaarsædens senere Lægning, hvor den store Travlhed yderligere vanskeliggjorde at tage Sigte herpaa.

Vinterfodringen har ikke frembudt Vanskeligheder iaar. Der havdes store Halmforraad, saa der de fleste Steder end ikke ere blevne opfodrede, selv om den langvarige og undertiden ret strenge Vinter tærede en Del derpaa; der havdes i Reglen et stort Forraad af velbjærget Hø og ogsaa Roehøsten havde været rigelig. Da nu hertil kom, at de lave Kornpriser opfordrede til at anvende megen selvavlet Sæd paa Besætningen, saa indskrænkedes overalt, særlig i den første Halvdel af Vinteren, Indkjøbet af fremmed Kraftfoder. Hveden har vist sig som et godt Foder til mal-kende Køer og Fedesvin. En Del russisk Byg er opfodret til Heste og Svin. Fra Sukkerfabrikkerne er leveret et saakaldet Melassefoder, α : en Blanding af 2 Dele Melasse med $1\frac{1}{2}$ Del Klid og $\frac{1}{2}$ Del Palmemel, og man har været godt fornøjet dermed. Imidlertid viste det sig, hvor man var inde paa ren Kornfodring, at Savnet af Oliekager, særlig Solsikke- og Bomuldsfrøkager, trykkede Mælkeudbyttet, og da tilmed Klidpriserne vare meget lave, saa blev der i Vinterens sidste Halvdel kjøbt en Del af disse Foderstoffer, hvorimod Kjøbet af de forholdsvis dyre Rapskager overalt har været meget indskrænket, uden at dette dog synes at have haft nogen uheldig Indflydelse paa Mejeri-produktets Kvalitet, hvorfor man ogsaa i Reglen stiltiende overser den i Kontrakter ved Fælles- og Andelsmejerier opførte Bestemmelse om at skulle opfodre et vist Kvantum Rapskager pr. Ko daglig. Mælke- og Smørudbyttet har da ogsaa været godt i Vinter, men de lave Smørpriser have i meget følelig Grad svækket Indtægten af Mejerierne, og da Svinene, der i Vinterens første Halvdel solgtes til gode Priser, senere stadig ere faldne og faldne meget stærkt, saa er der ogsaa fra denne vigtige Side lagt et

stærkt Tryk paa Mejeriindtægten, saa meget mere som der overalt var lagt stærk Vind paa Svineholdet, en Mængde Korn opfodredes dertil, og Grisesøernes Antal var blevet stærkt forøget.

For Kvægfedningen var Vinterens Begyndelse gunstig. Efteraarsindsuddet havde i Reglen ikke været særlig dyrt. Fodringen var billig, og Priserne, der hjembragtes til midt i Januar, vare gode eller i hvert Fald ret gode. Men fra da af have Priserne paa Fedekvæg været i stadig Fald, først paa Grund af Isspærringen og senere paa Grund af de daarlige Markedspriser i Hamborg og Kjøbenhavn. Slagtning for det engelske Marked er derfor atter begyndt i dette Foraar, men har ogsaa kun bragt daarlige Priser. Bedst synes Kvæghold beregnet paa den slesvigske Marsk at have været.

Hestehandlen har været ret livlig og bragt nogenlunde tilfredsstillende Udbytte.

Sundhedstilstanden blandt vore Husdyr har i Vinter været god, naar undtages den Kalvedødelighed, hvorefter enkelte Besætninger hemsøges ligesom ogsaa af Kastning, samt en ret betydelig Dødelighed blandt Faarene i enkelte Egne hidrørende fra Leverflynder og Lungebetændelse.

Trods den langvarige Vinter har dog Arbejdsløshed ikke gjort sig synderlig gjældende. Det langvarige Efteraar, det omfattende Tærskearbejde, en ret betydelig Skovning og den hyppige Snekastning har givet Arbejde til alle, der ville bestille noget. Ligeledes melde de fleste Beretninger, at der ogsaa tør paaregnes, at den nødvendige Arbejdskraft til Sommerarbejdet vil være tilstede, med Undtagelse af Piger, særlig Mejeripiger, hvorpaa Trangen ofte er meget følelig. Har Brændselsudgiften end været ret betydelig for fattige Folk i Vinter, har paa den anden Side Priserne paa andre Livsfornødenheder været lave.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Søborgegnen. Kun i den allersidste Del af Vinteren kneb det lidt for Arbejderstanden, dog ikke mere end at dens Vilkaar hurtig have rettet sig ved det indtrædende Foraar; en stor Mængde har lidt Jord, en Have etc. og derved Lejlighed til at taale et Par Maaneders Stilstand i Landbrugs-Arbejderne, og de, der ere mest udsatte for Ulemper ved Vinter-Standsning, hjælpes saalænge som muligt ved Smaaarbejder paa Gaardene og i Skoven, samt have i Vinter havt ikke lille Fortjeneste ved Snekastning, Stenslaaning paa Veje, etc. etc. Landbruget i sin Helhed befinder sig ret vel, og de Klagendes Antal blandt Smaafolk og Bønder er kun ringe.

Fra Amager. Her er foregaaet den Ændring i Fodringen, at Mask, som tidligere var et Hovedfoder, nu er indskrænket til det mindst mulige paa Grund af at man sidste Efteraar virkelig ansaa den af Bryggerne forlangte Pris for at være for høj. Vi have befundet os vel ved Forandringen og ville af al Kraft tilraade Omegnens Landmænd ikke at være saa forhippede paa at faa Mask, en Artikel, der sikkert i mange Aar er betalt for højt.

Fra Taastrupegnen. Mælkeudbyttet har vistnok i Regelen været godt i Vinter, men Pengeindtægten har været meget ringe, begrundet paa de lave Priser for Smør og Svin; — dette er Nutidens mørkeste Punkt; lave Kornpriser kunne bæres, det har Landbruget vist, — men et vedblivende Fald i Priserne for dyriske Produkter vil i Længden medføre Kalamiteter, som det i Øjeblikket er vanskeligt at overse Rækkevidden af. — Arbejdsløshed har der næppe været i denne Egn, — jeg har ikke hørt nogen Klage i den Retning, og Arbejdskraften vil sandsynligvis ogsaa ligesom hidtil være tilstrækkelig i den kommende Sommer.

Fra Roeskildeegnen. Et af Egnens Andelsmejerier har sidste Aar modtaget 5000 Pd. Mælk pr. Ko, et meget

respektabelt Udbytte hvad Kvantiteten angaar. — Der har næppe været Arbejdsløshed af Betydning paa denne Egn sidste Vinter, trods dennes Strenghed, og der er Folkekraft nok, baade fast og løs, til Sommerarbejdet. — Den almindelige Stemning blandt Landmændene er trykket, særlig paa Grund af de stadig nedadgaaende Smør- og Svinepriser. De ret gode Hestepriser ere snarere til Skade end Gavn, da der kjøbes flere Heste end der sælges. Der er dog vist en Fremgang i Hestetillæget, saa dette Forhold vil ventelig ændre sig med Tiden.

Fra Jyderupeggen. Vi have atter iaar lidt meget af Kalvedødelighed. Der er anført for nylig, at man med Held har prøvet nogle saakaldte Thüringerpiller, men jeg véd ikke, hvor de faaes. Ligeledes har jeg hørt anføre, at man enkelte Steder har brugt Kreolin derimod, men autentiske Meddelelser vilde være saare velkomne, thi over 50 pCt. af Kalvene ere døde hos os.

Fra Egnen Kallundborg-Slagelse. Paa veldrevne Bøndergaarde er følgende, som det synes, fortrinlige Jordbehandling nu meget almindelig. Saasnart Jorden kan tage imod Redskaberne, overharves den enten med Letharven eller med Sæddækkeren, naar Jorden er løbet sammen, og umiddelbart efter Harven slæbes der med en Fjæl; saasnart alle Markerne ere behandlede saaledes, saaes Sæden og pløjes ned med Skrælploven eller Dækkultivatoren; efter Skrælploven gaar Letharven og Ringtromlen, og saasnart Ukrudet spirer, harves en eller flere Gange med en let Ledharve; der saaes almindeligt 9 à 10 Skpr. Byg pr. Td. Land; det synes, navnlig i et tørt Foraar, at være en fortrinlig Behandling, da Harvning og derefter Glattromling i høj Grad bidrager til Planternes gode Væxt; det synes at være det probateste Middel til at udrydde Agerkaalen.

Et Foder, der bliver meget brugt af dygtige Folk, er 4 à 6 Pd. Oliekager, nogle Bomuldsfrø- og Solsikkekager og 2 à 3 Skpr. Roer pr. Ko; dertil fodres jo rigelig med Korn;

men det synes at være et lønnende og fornuftigt Foder, som giver rigelig Mælk og blanke, kraftige Køer.

Udbyttet af Mejerierne har ikke været særlig godt formedelst de daarlige Smørpriser og de saa stærkt dalende Priser paa Svin; dog have jo de lave Foderstofspriser bødet noget derpaa, hvor Indkjøb ikke har været foretaget for tidlig. En Del Kastning blandt Køerne har ogsaa forringet Udbyttet mange Steder. Det viser sig mere og mere, hvor nødvendigt det er at have gode Svineracer; thi det viser sig, at naar et kort, tykt, for fedt Svin kun bringer 22 Øre hjem, kan et langt, kødfuldt Svin bringe ca. 27 Øre hjem. Siden Isen stoppede Afsendelsen, have Fedekvægspriserne været daarlige og Fedningen givet Tab; før den Tid gik Fedningen meget godt; med et stort Kvantum Roer til Raadighed og fornuftigt Indkjøb af gode, trivelige, vægtige Kreaturer kan Fedningen jo nok saa nogenlunde betale sig. Sommerfedning med Grønt og Oliekager og Salg i September og Oktober er absolut den mest fordelagtige; disse 2 Maaneder ere de eneste, hvor man kan stole paa et godt og regelmæssigt Marked i Kjøbenhavn. Arbejdsløshed har der egentlig ikke været, om det end undertiden har kunnet knibe noget for de Folk, der ikke har Lyst til fast Arbejde; jeg troer ogsaa, at der vil være tilstrækkelig Arbejdskraft for Sommeren. Det er sørgeligt, at der ikke kan blive Enighed om en fornuftig Hesteavl her paa Sjælland; thi en saadan, ledet paa rette Maade, er i Øjeblikket den rentableste Forretning i Agerbruget; særlig troer jeg, at en fornuftig svær Avl kan blive til stor Gavn for de mindre Jordbrugere, der saa godt kunne arbejde med Følhopper og 2 og 3aarige Heste af svært Slag; her paa Egnen arbejder en Hesteavlsforening med dette Formaal godt, og den vinder mere og mere Terræn; man arbejder mere og mere hen til at gjøre Opdrættet saa svært som muligt, for at det tidlig kan tjene Føden.

Fra Møen. Stege Sukkerfabrik har i Lighed med de øvrige Sukkerfabrikker bragt et nyt Foder i Handelen — under Navn af »Melassefoder«, som bestaar af 37 $\frac{1}{2}$ Pd.

Hvedeklid, $12\frac{1}{2}$ Pd. Palmemel og 50 Pd. Melasse (3: Sirup). hvilket Foder for Tiden sælges til 3,12 Kr. pr. 100 Pd. Det vinder megen Udbredelse, Køerne fortære det med Begjærlighed, og det vil vistnok kunne erstatte Roefoderet, naar dette gaar paa Grund i Foraaret, da Melassefoderet foruden Sukker indeholder en Del af de Salte, som findes i Roerne. Virkelige praktiske Forsøg om Foderets Værdi og særlig hvad Indflydelse det kan have paa Kvaliteten af Smørret, ere endnu ikke foretagne, men det forventes, at Forsøgslaboratoriet i en nær Fremtid optager det i sin Virksomhed.

Fra Falster. Der er brugt en Mængde russisk Byg til Heste og Svin og delvis ogsaa til Kvæg. Kagefoder har maaske været anvendt lidt mindre end sædvanlig, men ikke til Gavn for Udbyttet, og flere, som havde paatænkt helt at gaa bort fra det iaar, have maattet ty til det alligevel. Der kan næppe nævnes noget Exempel herfra Egnen paa, at der bruges for meget af det; de fleste bruge for lidt, næppe mere end $\frac{1}{4}$ af Kraftfoderet. — Melassefoder fra Nakskov Sukkerfabrik vinder Indgang, og anvendt med Maade er det vistnok et godt og billigt Foder. Mælkeudbyttet har næppe været saa godt som sædvanligt, og Priserne ere jo saa lave, at Mejeriet giver et kummerligt Udbytte, daarligere end i mange Aar. Der er lidt mere Liv i Ost; Smør er i en jammerlig og Svin i en saa ussel Pris, at der sikkert vil finde en Indskrænkning i Svineholdet Sted. — Fedekvægspriserne ere som ifjor ca. 20 Øre for gode Udsætterkøer. Her er ikke egentlig Arbejdsløshed, — Kommunerne maa som sædvanlig beskæftige enkelte tildels af de tarveligste Arbejdere ved Stenslagning, — og der er rigelig Arbejdskraft for Sommerarbejdet.

Foraarets Valgbevægelse har her paa Øen og tildels i Stiftet næsten faaet Karakteren af at være for eller imod Frihandel, idet Krav om Hvede- og Sukkertold i alle Kredse er ført frem med stor Styrke. Indtil de politiske Blade havde givet Parolen, fandt Adresser i den Retning villige Underskrivere og naaede 8000 Underskrivere paa en Adresse om Told paa Hvede; man agter at fortsætte

og haaber, at der kan oparbejdes en Stemning for disse for os saa vigtige Spørgsmaal. Som det nu er og tegner til at blive, har vort Landbrug her næsten mistet sin Bæreevne.

Fra Østlolland. Der er til Foder for Svin og Køer anvendt megen Hvede, ligesom man ogsaa har forsøgt det til Heste, men det er vanskeligt for et enkelt Aar at sige noget bestemt om Resultatet af dette Foder. En stor Mængde russisk Byg er opfodret til alle Kreaturer, og man har brugt en Del Solsikkekager til Hestene og roser dette Foder meget. Solsikkekager, der have været at købe til en rimelig Pris, have været brugte meget i Vinter; derimod har Forbruget af rene Rapskager kun været ringe. De have været for dyre; de ere imidlertid meget vanskelige at undvære, naar der skal produceres rigtig fint Smør, især paa den Tid, da man har mange gammelmalkende Køer.

Fra Vestlolland. Et daarligere Foldudbytte af baade Hvede og Byg har ikke været kjendt her i mange Aar, naar dertil kom, at Hveden gik ned til en hidtil ukjendt Pris af 4,00 til 4,25 Kr. pr. 100 Pd., saa kan man sige, at Udbyttet af to af Lollands Agerbrugs vigtigste Hovedartikler har været højst sørgelig; — hvorimod det store Udbytte af Sukkerroer til en endnu god Pris sammen med det store Udbytte af Havre og havreblandet Blandingssæd gav en god Hjælp for det lollandske Agerbrug. Men naar nu Sukkerroerne herefter skulle gaa ned efter Prisen paa Sukker, er det saa langt nede allerede i $9\frac{1}{4}$ sh. pr. Ctw., at med et daarligt Udbytte af Sukkerroekvantummet bliver det for Fremtiden en usikker Hjælp for Landbruget her. Ligesaa galt er det med Salget af vore Fedekreaturer, som Handelsmændene næsten skulle tigges for at købe; 16—18 Øre for de allerbedste og de øvrige for rene Bagateller. Noget lignende gaar det med Svineholdet; Sengsvin fra 160 til 180 Pd. faaes der 23 Øre for, mindre og større 20 Øre; — ja min Slagter sagde mig forleden, at Fedesvin fra 180 til 280 Pd. vare omtrent usælgelige i Tyskland, saa der ikke kunde gives mere end 17 Øre for

den Vare. Men vi maa vel ogsaa snart være ved Bunden af de lave Priser. Mest ufattelig er det, at Slagterne holde omtrent lige høj Pris paa Kjød og Flæsk ligesom Bagerne paa deres Hvedebrød. De gaa vel ud fra, at Konsumenterne købe lige meget, hvad enten det er dyrt eller billigt, — men den Antagelse er dog vist forkert. Den eneste Redning, jeg kan øjne, er Foderroerne, — om man ved dem kan fodre og opdrætte Kalve og Grise saa billigt, at man kan sælge Kjød og Flæsk efter levende Vægt til 16 à 20 Øre pr. Pd.; — thi levende Vægt er det vi kjende bedst — og en Uting er det efter min Mening med Slagtevægt — thi dersom det kommer ind i den Gænge, kunne vi være sikre paa, at det allermeste Kjød og Flæsk falder daarlig ud efter Slagternes Sigende. Saaledes slagtede jeg en ældre Ko forleden, som var kun nogenlunde istand. Slagteren bød mig 60 Kr. for den, inden den blev slagtet, men da jeg forlangte 100 Kr., vilde han ikke købe den; — da den saa var slagtet, vilde han hverken eje eller have den, fordi »den var falden saa daarligt ud« og »naturligvis syg«. Jeg solgte saa $\frac{2}{3}$ af den til den billige Pris af 20 Øre pr. Pd. i Gjennemsnit, og saa beholdt vi Resten, saa jeg ved at regne det til samme Pris fik Koen ud i godt 100 Kr. Og sjælden har jeg smagt et skørere og bedre Stykke Oxekjød end det; — Slagteren vilde let have faaet 30 Øre pr. Pd. — men kunne de ikke faa den dobbelte Pris ind af hvad de give for et Kreatur, saa regne de det ikke; — naar en enkelt Stand benytter sig saa grovt i egen Interesse baade af Producenten og af Konsumenten, bliver »Lægernes Forbrugsforening«, »Stores«, »Frejr« o. lg. berettiget.

Fra Østfyen. Mælkeudbyttet synes efter herværende Andelsmejeriers Tilførsel af Mælk at være lidt mindre end i foregaaende Aar, derimod er Flødeprocenten i stadig Stigning; ligesom det ser ud til, at den stramme Smørnotering har virket gavnlige paa Leverandørernes Omhu for Mælken.

I Efteraaret og først paa Vinteren var Fedekvægspriserne ret gode, nu derimod utilfredsstillende; men med

de lave Priser paa Foderstoffer er det dog sandsynligt, at baade gode Malkere og trivelige Fededyr ville give et nogenlunde Resultat af deres Arbejde; men derover maa ikke glemmes, at den væsentligste Del af, hvad de fortære, er produceret paa Gaardene og til en højst utilfredsstillende Pris. Vi kjende ikke Arbejdsløshed paa denne Egn; men det har været lettere at faa Extrakraft f. Ex. til Damptærskning iaar end for nogle Aar tilbage. I Almindelighed synes det ogsaa, som om der er fæstet den fornødne Arbejdskraft til Sommeren, og det maa med stor Tilfredshed noteres, at Arbejdskraften synes at være bleven solidere, mere paalidelig og mere omgængelig.

Fra Egnen Ringe og Faaborg. For Landmændene, specielt den arbejdsgivende Landmand, ere Udsigterne saa slette som jeg ikke mindes, at de have været før. Den første Grund hertil er de lave Priser paa alle Landbrugets Produkter. Paa Grundlag af at der til Skatter, Afgifter og Jordrente ansættes et Beløb af 30 Kr. pr. Td. Ld. Ager og Eng, har jeg beregnet Produktionsprisen, som Gjennemsnit af det sidste Femaar, her paa Gaarden og fundet, at denne er: for 100 Pd. Hvede 430 Øre, 100 Pd. af Rug, Byg eller Blandkorn i Gjennemsnit 417 Øre, 100 Pd. i Gjennemsnit af alle 4 Kornsorter 421 Øre, 100 Pd. Kartofler 137 Øre, 100 Pd. Runkelroer 31,₆ Øre, 100 Pd. Turnips 31,₇ Øre, 100 Pd. Agerhø 120 Øre, 100 Pd. Enghø 100 Øre, 1 Kogræsdag paa Agerjorden 30 Øre, 1 Kogræsdag paa Engen 30 Øre. Med disse Priser paa Fodringsmidlerne er Produktionsprisen for de dyriske Produkter følgende i Gjennemsnit af samme Femaar: for 100 Pd. Mælk 341 Øre, 100 Pd. Smør 81,₂ Øre, 100 Pd. levende Svin 22,₁ Øre. — Naar det tages i Betragtning, at Priserne ere Gjennemsnitspriser for hele Produktionen, f. Ex. Salgskorn og smaat Korn, Slagterisvin og Vragssvin o. s. v., vil det vist erkjendes, at Salgspriserne ligge betænkelig lidt over Produktionspriserne, ja, for Smørret ser det jo næsten ud, som Gjennemsnitssalgsprisen for hele Aaret vil blive under Produktionsprisen. Er Forholdet imidlertid et saadant, og jeg troer ikke, at Produktionsprisen hos andre Landmænd, som

maa arbejde med lejet Arbejdskraft, er lavere, er det imidlertid klart, at de fleste arbejdsgivende Landmænd faa lidt eller intet til selv at leve af eller til at føde og klæde Familien for. Da nu Ingen kan lede og arbejde med en Bedrift og samtidig sulte, ere Følgerne af en saadan Tilstand let at forudse.

Den anden Grund til de slette Tider for den arbejdsgivende Landmand er de stigende Arbejdsudgifter. Det er de unge arbejdende Kræfter, som foranledige dette derved, at de stadig mere og mere trække sig bort fra Stillingerne som Karle og Piger ved Landbruget. Den arbejdsgivende Landmand er ikke istand til at holde paa dem, fordi vi ikke ere istand til at opfylde de Fordringer, som stilles. Forholdet er dette, at der vel nok vil blive tilstrækkelig Arbejdskraft til Sommerarbejdet men kun til Priser, der intet Overskud levne. — Undtagelser danne saadanne Gaarde, som tildels drives ved Lærlinge. De fleste Unge, som due noget, have nu snart været paa Højskole eller Landbrugsskole og ville selv nok være Bestyrere eller Forvaltere, til Nød Avlskarle, men ikke almindelige Karle. — Det samme passer for Pignernes Vedkommende.

Fra Assenseggen. Et Foder, som her paa Egnen anvendes i ikke ringe Udstrækning, er Sukkerroeaffaldet, hvortil nu er kommet et nyt Foderstof, som Fabrikken har bragt i Handelen. Det bestaar af $1\frac{1}{2}$ Del grove Hvedeklid, $\frac{1}{2}$ Del Palmemel og 2 Dele Melasse; det sælges for 3 Kr. 20 Øre pr. 100 Pd. og kan passende anvendes i en Mængde af 3 à 4 Pd. pr. Ko daglig. Mere maa der ikke gjerne anvendes, da det paa Grund af sit Indhold af Salte ellers let virker afførende. Det siges at vinde Indgang.

Fra Fredericiaegnen. Bomuldsfrøkager og Solsikkekager bruges mere istedetfor de dyrere og tvivlsomme Rapskager; uagtet Mejerierne i Almindelighed have den Bestemmelse, at der skal fodres med disse, synes det dog som de stiltiende lægges af. Russisk Byg bruges meget baade til Svin og Kreaturer.

Af de gode Aar var 1894 ikke, og mange have lidt Skuffelse. Det synes dog som Landmændene nu, mere fortro-

lige med det stærke Tryk, der hviler paa deres Bedrift, ikke uden Held, ved Anspændelse af Kræfterne, ride Stormen af; maatte den Sæd, vi nu have lagt, give en god og fyldig Afgrøde, vil Modet øges.

Fra Rougsø Herred. Her har ikke været Arbejdsløshed, da der jo var travlt i Marken lige til Jul, og der har været meget at tærskes siden den Tid. Her er som sædvanlig ingen Grund til at tro, at der skulde blive nogen særlig Mangel paa Arbejdskraft til Sommer.

Fra Hobroegnen. Det er for store Fordringer, den nye Snekastningslov stiller, naar Herredsfoged og Snefoged ville have den efterkommet for bogstavelig. I arbejdsdyre Tider bliver det en stor Skattebyrde, der lægges paa Landbruget, naar en ufornuftig Øvrighedsperson holder Snefogederne til at lade kaste, saasomt der blot er en halv Dags Stilstand i Vejret. Det Arbejde, der gøres den ene Time, er ofte ikke alene spildt i næste Time, men har endog bidraget til at forværre Forholdene. Hvor det derfor ikke er strengt nødvendigt at kaste Sneen bort, for at vedligeholde Samfærdslen, burde den have Lov til at ligge urørt til Tøvejret indtraadte. Ved at tage Sagen saaledes, vilde megen Snekastning kunde spares, og dog den for Landet nødvendige Samfærdsel vedligeholdes.

Der har været en smuk Fortjeneste paa de først indsatte Kreaturer til Fedning, da de som magre vare kjøbte til en billig Penge; men efterhaanden som vi kom frem i Vinter, blev det magre Kvæg dyrere og det fede billigere, og siden Nytaar have Markederne i Hamburg som oftest været daarlige. Derimod have Besætninger, der egnede sig for det slesvigske Marked, været meget dyre, og meget Kvæg er i Vinteren og Foraaret opkjøbt for dette, som har bidraget til det magre Kvægs gode Pris, saa Landbruget ad den Vej har havt en god Indtægt. Heste have kostet nogenlunde Priser, og der har været et godt Aftræk paa disse, saa det er flere Aar siden, Handelen har været saa livlig her i Egnen med disse.

Fra Egnen Hadsund-Aalborg. Frihandel er — ligesom »Frihed« i enhver anden Retning — en smuk theo-

retisk Tanke, men udføres den i Praxis, viser den sig let at være et eneste stort Misgreb. Det er meget nedtrykkende for den danske Landbruger stadig at høre, at alt, hvad der kommer fra Udlandet er bedre, end hvad vi producere — Bagerne ville have østersøisk Rug — der giver bedre Brød — ja, om det saa er Tændstikfabrikkerne forlange de svensk og finsk Poppeltræ — de danske Popler kunne ikke bruges; — naar man nu vèd, hvor hurtig Poplen voxer, hvor uhyre stor Forbrugen er af Tændstikker, kunde man let tænke sig, at en stor Pengeværdi hurtig kunde skabes — men nej — dansk Poppeltræ er usælgeligt til Tændstikfabrikationen.

Fra det nordlige Vendsyssel. Spergel dyrkes i stor Udstrækning i Brakmarken paa sandmuldet og rene Sandjorder; den afgræsses som oftest, er det mest yndede og stærkest mælkedrivende Grønfoeder, afgiver en stor Støtte for Sommergræsningen paa Smaasteder, høstes undtagelsesvis til Hø, er vanskelig at bjærge, men heldig bjærget et udmærket Foder. Den synes ikke at skade den efterfølgende Rug, afslutter sin Væxt i 10—12 Uger, trives mindre godt paa god Jord. — I alle Klitegne dyrkes dansk Rug. Af Havre dyrkes her mest den »brogede« eller »graa«. og det bliver mere og mere almindelig at gjøde til Udlæg. — Høsten 1894 var som Helhed over Middelhøst til Fyld, men Foldene svarede, særlig for Rug og mange Steder ogsaa for 6rd. Byg, ikke til Forventningerne.

I og omkring Byerne har været nogen Arbejdsløshed i Vinter, paa Landet ikke. Der er meget knapt med faste Folk, og ligefrem Mangel paa Tjenestepiger; næsten Halvdelen har i Vinter siddet hjemme uden Tjeneste. Malkepiger ere slet ikke til at opdrive. Der synes at være rigeligere Tilgang paa Arbejdskraft af faste Folk for Sommeren; kun i Nærheden af større Plantearealer, især Statens Klitplantager, er der ligefrem Mangel paa Arbejdskraft, og paa min Egn er Rodfrugtdyrkning af den Grund næsten ophørt.

Fra Salling. Der har ikke været Arbejdsløshed. Arbejdsgivere og Arbejdssøgende synes at have staaet i passende

Forhold til hinanden, ligesom Lønningerne ikke synes at være opadgaaende, men snarere stabile.

Fra Hammerum Herred. Arbejdskraften i Omegnen af Herning er ret rigelig tilstede, men aftager med Afstanden og er somme Steder endog temmelig knap og vanskelig at faa, navnlig i den travle Tid. Arbejdsløshed har der vel næppe været i det Hele taget, da der selv i den strængere Vintertid har været rigelig Snearbejde, men Arbejdsfolk og Smaafamilier suge dog paa Lappen Vinteren igjennem.

Fra det sydlige Jylland. Nogen Arbejdsløshed har her paa Grund af den strænge Vinter været, men de fleste af Arbejderne her paa Egnen ere i Almindelighed saa ædruelige og fremsynede, at de gjemme noget til Vinteren at holde paa med, og de mindre paaholdne, saavel som de større Familieforsørgere, hjælpes dels ved Arbejde og dels paa anden Maade. Arbejdskraften synes at passe til Behovet i Øjeblikket.

Fra Bornholm. Jorden var ikke frossen under Sneen, saa Vintersæden har lidt umaadelig, og hvor der har ligget tykke Lag af Sne er den gaaet aldeles bort, saa at der bliver mange Vintersædsmarker, som idetmindste delvis maa omsaaes, i hvor stort Omfang kan endnu ikke siges, da Planterne alle ere svage, saa det vil bero paa, hvorvidt den bliver hærget af Nattefrost i den første Tid, inden den bliver ordentlig rodfæstet.

Smørret og Mælken paa Andelsmejerierne er vistnok blevet bedre og omhyggeligere behandlet paa Mejerierne, saa disse have leveret et finere Produkt, men Priserne have desuagtet været lave, ogsaa i Forhold til Noteringen; mig bekjendt har intet Mejeri her i de sidste Maaneder naaet Topprisen. 6 à 8 Kr. under har vistnok i de sidste Maaneder været det almindelige. Fedebesætningerne have jo været noget gunstigere stillet, men af disse er her ikke mange; de fleste Gaarde nøjes med at fede Udsætterne, og da der forrige Aar paa Grund af Fodermangel blev udsat mange, have Besætningerne været saa smaa, at der ikke udsættes mere end det nødvendigeste.

Her har i Vinter i Landbostanden været en Del Opposi-